

Obsah

O autorech VI

Předmluva VII

1 Základy 1

1.1 Chemie 2

Periodická soustava prvků 2

Chemická vazba 4

Izomerie 6

Skupiny látek 8

Chemické reakce 10

Redoxní děje 12

Kyseliny a zásady 14

1.2 Fyzikální chemie 16

Energetika 16

Termodynamika 18

Katalýza 20

Voda jako rozpouštědlo 22

Hydrofobní interakce 24

2 Biomolekuly 27

2.1 Sacharidy 28

Chemie sacharidů 28

Monosacharidy a disacharidy 30

Polysacharidy 32

Glykoproteiny
a glykosaminoglykany 34

2.2 Lipidy 36

Přehled 36

Mastné kyseliny a tuky 38

Glycerolipidy 40

Sfingolipidy 42

Isoprenoidy 44

Steroidy 46

2.3 Aminokyseliny 48

Vlastnosti 48

Proteinogenní aminokyseliny 50

Selenocystein a neproteinogenní
aminokyseliny 52

2.4 Peptidy a proteiny 54

Přehled 54

Struktura proteinů 56

Strukturní proteiny 58

Rozpustné proteiny 60

Modifikace proteinů 62

2.5 Nukleotidy a nukleové kyseliny 64

Báze a nukleotidy 64

RNA 66

DNA 68

3 Metabolismus 71

3.1 Enzymy 72

Základy 72

Enzymová katalýza 74

Enzymová kinetika I 76

Enzymová kinetika II 78

Alosterická regulace 80

Inhibitory 82

Enzymová analýza 84

Koenzymy I 86

Koenzymy II 88

Koenzymy III 90

Koenzymy IV 92

Patobiochemie enzymů 94

3.2 Metabolické dráhy 96

Intermediární metabolismus I 96

Intermediární metabolismus II 98

Regulační mechanismy I 100

Regulační mechanismy II 102

3.3 Energetický metabolismus ... 104

ATP 104

Energetické spřáhování 106

Uchovávání energie
na membránách 108

Přehled 110

Dehydrogenázy oxokyselin 112

Citrátový cyklus 114

Metabolické funkce citrátového
cyklu 116

Mitochondriální transport 118

Dýchací řetězec 120

Syntéza ATP 122

Regulace energetického
metabolismu 124

Patobiochemie 126

3.4	Metabolismus sacharidů	128	4.2	Membrány	198
	Přehled	128		Struktura a součásti	198
	Glykolýza	130		Transportní procesy	200
	Pentózový cyklus	132		Transportní proteiny	202
	Glukoneogeneze	134		Endocytóza a exocytóza	204
	Metabolismus glykogenu	136	4.3	ER a Golgiho aparát	206
	Regulace metabolismu			Stavba a funkce	206
	sacharidů I	138		Třídění proteinů	208
	Regulace metabolismu			Syntéza proteinů	
	sacharidů II	140		na granulárním ER	210
	Patobiochemie	142		Zrání proteinů	212
3.5	Metabolismus lipidů	144	4.4	Buněčné jádro	
	Přehled	144		a mitochondrie	214
	Odbourávání mastných kyselin:			Buněčné jádro	214
	β-oxidace	146		Mitochondrie	216
	Odbourávání mastných kyselin:		4.5	Vezikuly	218
	vedlejší dráhy	148		Lysozomy	218
	Biosyntéza mastných kyselin	150		Peroxisomy	220
	Metabolismus mastných kyselin:		4.6	Cytoskelet	222
	další reakce	152		Složky	222
	Biosyntéza složených lipidů	154		Struktura a funkce	224
	Biosyntéza cholesterolu	156		Motorické proteiny	226
	Patobiochemie	158	5	Molekulární genetika	229
3.6	Metabolismus proteinů	160	5.1	Kódování a exprese	
	Přehled	160		genetické informace	230
	Proteolýza	162		Přehled	230
	Metabolismus dusíku	164		Geny a genomy	232
	Transaminace a deaminace	166		Chromatin	234
	Odbourávání aminokyselin I	168		Epigenetika	236
	Odbourávání aminokyselin II	170		Enzymy modifikující nukleové	
	Cyklus močoviny	172		kyseliny	238
	Biosyntéza aminokyselin	174		Replikace	240
	Patobiochemie	176		Transkripce	242
3.7	Metabolismus nukleotidů	178		Kontrola transkripce	244
	Přehled	178		Zrání RNA	246
	Odbourávání nukleotidů	180		Genetický kód	248
	Biosyntéza purinů a pyrimidinů	182		Translace I	250
	Biosyntéza nukleotidů	184		Translace II	252
	Patobiochemie	186		Antibiotika	254
3.8	Metabolismus porfyrinů	188		Mutace a opravné mechanismy	256
	Biosyntéza hemu	188	5.2	Genové technologie	258
	Odbourávání porfyrinů	190		Klonování DNA	258
4	Buněčné organely	193		Sekvenování DNA	260
4.1	Základy	194		Polymerázová řetězová reakce	
	Stavba buňky	194		(PCR)	262
	Součásti buňky a cytoplazma	196		Genové technologie v medicíně	264

6	Tkáně a orgány	267	6.7	Svaly	344
6.1	Trávicí systém	268		Svalová kontrakce	344
	Přehled	268		Řízení svalové kontrakce	346
	Trávicí sekrety	270		Metabolismus svalů	348
	Trávicí procesy	272		Patobiochemie	350
	Resorpce I	274	6.8	Pojivová tkáň	352
	Resorpce II	276		Kosti a zuby	352
	Patobiochemie	278		Kolageny	354
6.2	Krev	280		Extracelulární matrix I	356
	Složení a funkce	280		Extracelulární matrix II	358
	Plazmatické proteiny	282		Patobiochemie	360
	Lipoproteiny I	284	6.9	Mozek a smyslové orgány	362
	Lipoproteiny II	286		Přenos signálu v CNS	362
	Hemoglobin a transport			Klidový potenciál a akční	
	krevních plynů	288		potenciál	364
	Reaktivní formy kyslíku	290		Neurotransmitery	366
	Metabolismus erytrocytů	292		Receptory neurotransmiterů	368
	Acidobazická rovnováha	294		Metabolismus CNS	370
	Srážení krve (hemokoagulace)	296		Zrak	372
	Antikoagulace, fibrinolýza	298		Patobiochemie	374
	Krevní skupiny	300	6.10	Integrace metabolismu	376
	Patobiochemie	302		Integrace metabolismu I	376
6.3	Imunitní systém	304		Integrace metabolismu II	378
	Imunitní systém	304		Integrace metabolismu III	380
	Nespecifická imunitní odpověď	306		Integrace metabolismu IV	382
	Komplementový systém	308		Integrace metabolismu V	384
	Specifická imunitní odpověď	310	7	Výživa	387
	Aktivace T-buněk	312	7.1	Živiny	388
	Protilátky	314		Organické látky	388
	Patobiochemie	316		Minerální látky a stopové prvky	390
6.4	Játra	318		Metabolismus vápníku	392
	Funkce	318		Metabolismus železa	394
	Metabolismus sacharidů	320		Patobiochemie	396
	Metabolismus tuků	322		Vitaminy I	398
	Žlučové kyseliny	324		Vitaminy II	400
	Biotransformace	326	8	Signální systémy	403
	Systémy cytochromu P450	328	8.1	Přenos signálu	404
	Metabolismus etanolu	330		Přehled	404
	Patobiochemie	332		Membránové receptory	406
6.5	Tuková tkáň	334		Iontové kanály	408
	Funkce	334		Proteiny vázající GTP	
	Patobiochemie	336		(G-proteiny)	410
6.6	Ledviny	338		Druhý posel I	412
	Funkce	338		Druhý posel II	414
	Vylučování elektrolytů	340			
	Metabolismus	342			

	Proteinkinázy a proteinfosfatázy ...	416
	Signální kaskády	418
8.2	Hormonální systémy	420
	Základy	420
	Plazmatické koncentrace a hierarchie hormonů	422
8.3	Lipofilní signální látky	424
	Mechanismus účinku	424
	Kortikosteroidy	426
	Pohlavní steroidy a menstruační cyklus	428
	Metabolismus steroidních hormonů	430
	Hormony štítné žlázy	432
8.4	Hydrofilní signální látky	434
	Inzulin	434
	Diabetes mellitus	436
	Další hormony	438
	Katecholaminy	440

	Tkáňové hormony a mediátory	442
	Eikosanoidy	444
	Cytokiny	446

9 Růst a vývoj **449**

9.1 Proliferace buněk **450**

	Buněčný cyklus I	450
	Buněčný cyklus II	452
	Apoptóza	454
	Onkogeny	456
	Nádory	458
	Cytostatika	460
	Viry	462

10 Příloha **465**

10.1 Zkratky a akronymy **466**

10.2 Veličiny a jednotky **473**

Rejstřík **475**